

**Арча район Советы
карары**

от « 26 » май 2022 г.

№ 145

**Татарстан Республикасы Арча муниципаль районында гавами тыңлауларны
(жәмәгать фикер алышуларын) оештыру һәм уздыру тәртибе турындагы
нигезләмәне раслау хакында**

Атарстан Республикасы Арча муниципаль районында яшәүчеләрнең муниципаль хокукый актлар проектларын тикшерүдә катнашу хокукларын тәэмин итү максатларында һәм "Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында" 2003 елның 6 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 28 статьясына, "Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында" 2004 елның 28 июлендәге 45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законның 20 статьясына, "Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы" муниципаль берәмлеге Уставына таянып, Арча район Советы карар бирде:

1. Татарстан Республикасы Арча муниципаль районында гавами тыңлауларны (жәмәгать фикер алышуларын) оештыру һәм үткөрү тәртибе турында нигезләмәне (алга таба-Нигезләмә) кушымта нигезендә расларга.

2. Гамәлдән чыккан дип танырга:

"Арча муниципаль районында гавами тыңлаулар оештыру һәм үткөрү тәртибе турындагы нигезләмәне раслау хакында" Арча район Советының 2018 елның 14 августындагы 189 номерлы карарын (01.02.2019 N 221, 11.12.2020 №35, 14.09. 2021 № 85 үзгәрешләр белән).

3. Әлеге карарны Татарстан Республикасы хокукый мәгълүмат рәсми порталында бастырып чыгарырга <http://pravo.tatarstan.ru> һәм Арча муниципаль районының рәсми сайтында урнаштыру юлы белән халыкка игълан итәргә.

4. Әлеге карарның үтәлешен тикшереп торуны Арча район Советының законлылык, жәмәгать тәртибен саклау һәм жирле үзидарә мәсьәләләре буенча даими комиссиясенә йөкләргә.

Арча муниципаль районы башлыгы,
Арча район Советы рәисе

И.Г.Нуриев

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ АРЧА МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫНДА ГАВАМИ ТЫҢЛАУЛАР (ЖӘМӘГАТЬ ФИКЕР АЛЫШУЛАРЫН) ОЕШТЫРУ ҺӘМ ҮТКӘРҮ ТӘРТИБЕ ТУРЫНДА НИГЕЗЛӘМӘ

Әлеге Нигезләмә Россия Федерациясе Конституциясе, Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексы, "Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында" 2003 елның 6 октябрэндәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон һәм "Арча муниципаль районы" муниципаль берәмлеге Уставы нигезендә эшләнде.

1бүлек. Гомуми нигезләмәләр

1 статья. Төп төшенчәләр

Әлеге Нигезләмәдә түбәндәге төп төшенчәләр кулланыла:

гавами тыңлаулар - Арча муниципаль районы халкының жирле әһәмияттәге мәсьәләләр буенча муниципаль хокукый актлар проектларына гавами фикер алышу юлы белән жирле үзидарә органнары тарафыннан карарлар кабул итү процессында катнашуга хокукларын гамәлгә ашыру рәвеше, шулай ук федераль законнарда, әлеге Нигезләмәдә билгеләнгән мәсьәләләрне тикшерү өчен;

инициатив төркем - гавами тыңлауларда катнашу хокукына ия Россия Федерациясе гражданны яисә гражданны Төркеме;

жәмәгатьчелек вәкиле - физик зат, шул исәптән юридик затлар, берләшмәләр вәкилләре, ул карала торган мәсьәлә турында гавами тыңлауларда фикер алышуда катнашу хокукына ия. Жәмәгатьчелек вәкилләренә жирле үзидарә органнарын яисә дәүләт хакимияте органнарын тәкъдим итүче яисә алар эшчәнлегендә түләүле шартнамә нигезендә катнашучы гавами тыңлауларга чыгарылган мәсьәләләр буенча кабул итүче затлар хезмәт бурычлары аркасында кермиләр;

гавами тыңлауларда катнашучылар - жирле үзидарә органнары һәм аларның вәкилләре, жәмәгатьчелек вәкилләре, гавами тыңлаулар экспертлары, гавами тыңлаулар үткәру буенча оештыру комитеты әгъзалары;

гавами тыңлауларда катнашучылар жирле үзидарә органнарына һәм аларның вәкилләре, билгеләнгән тәртиптә жәмәгатьчелек вәкилләре чыгыш ясарга хокуклы әлеге Нигезләмәнең 6 статьясы белән ачык тыңлаулар мәсьәләләре буенча чыгыш ясау өчен оештыру комитетына үз заявкаларын тапшыру вакыты;

оештыру комитеты - Арча муниципаль районы жирле үзидарә органнарының вазыйфай затларыннан, Арча район Советы депутатларыннан, жәмәгатьчелек вәкилләренән һәм инициативалы төркемнәрдән паритет башлангычларда формалашкан халык тыңлауларын әзерләү һәм үткәру буенча оештыру

гамәлләрен тормышка ашыручы коллегиаль орган;

ижтимагый тикшерү максатларында кулланыла торган ижтимагый әһәмиятле мәсьәләләренә, шулай ук жирле үзидарә органнарының мондый фикер алышуда жирле үзидарә органнарының һәм оешмаларның вәкаләтле затларын, гражданның һәм ижтимагый берләшмәләренң мәнфәгатләрен тиешле карар белән кагыла торган вәкилләрен мәжбүри рәвештә катнашуы белән карарлары проектлары буенча жәмәгатьчелек фикер алышулары.

гавами тыңлаулар эксперты - гавами тыңлаулар мәсьәләләре буенча махсус белемнәре булган һәм бу статуста вәкаләтле орган тарафыннан билгеләнгән зат. Эксперт язмача рәвештә гавами тыңлаулар мәсьәләләре буенча рекомендацияләр һәм тәкъдимнәр тәкъдим итә һәм аларны аргументацияләү өчен фикер алышуларда катнаша.

2 статья. Гавами тыңлаулар уздыруның максатлары

Гавами тыңлаулар түбәндәге максатларда үткәрелә:

Арча муниципаль районының жирле әһәмияттәге мәсьәләләре буенча муниципаль хокукый актлар проектлары буенча фикер алышу, алар мәжбүри рәвештә, Арча муниципаль районы халкы катнашында гавами тыңлауларга чыгарыла;

Гавами тыңлауларына чыгарыла торган мәсьәләләр буенча жәмәгатьчелек фикерен ачыклау һәм исәпкә алу.

Гавами тыңлаулар нәтижәләрен әзерләү, үткәрү һәм билгеләү экспертларның ачыклык, хәбәрдарлык, ихтыярый булуы, бәйсезлеге принциплары нигезендә гамәлгә ашырыла.

3 статья. Гавами тыңлауларына чыгарыла торган сораулар

1. Гавами тыңлаулары жирле әһәмияттәге мәсьәләләр буенча үткәрелә. Гавами тыңлаулар нәтижәсе жирле үзидарә органнары өчен рекомендация характерында.

2. Гавами тыңлауларына мәжбүри рәвештә түбәндәгеләр чыгарыла:

1) Уставка, Уставны әлеге норматив хокукый актларга туры китерү максатларында, Уставка Россия Федерациясе Конституциясе, федераль законнар, конституция (устав) һәм Россия Федерациясе субъекты законнарының нигезләмәләрен төгәл күрсәтү формасына үзгәрешләр кертү очракларыннан тыш, Арча район Советы карары проекты (алга таба - Устав), шулай ук уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында Арча район Советы карары проекты (алга таба-Устав);

2) жирле бюджет проекты һәм аның үтәләше турында хисап;

3) Арча муниципаль районының социаль-икътисадый үсеш стратегиясе проекты;

4) Арча муниципаль районын үзгәртеп кору турындагы сораулар, "Россия

Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында" 2003 елның 6 октябрдәгә 131-ФЗ номерлы Федераль законның 13 статьясы нигезендә Арча муниципаль районын үзгәртеп кору өчен тавыш бирү юлы белән йә жыеннарда белдерелгән Арча муниципаль районы халкының ризалыгын алу таләп ителә;

5) генераль план проекты, жирдән файдалану һәм төзелеш алып бару кагыйдәләре проекты, территорияне планлаштыру проекты, территорияне ызанлау проекты, территорияләрне төзекләндерү кагыйдәләре проекты, күрсәтелгән расланган документларның берсенә үзгәрешләр кертүне күздә тотан проект, жир кишәрлегеннән яисә капитал төзелеш объектларыннан файдалануның рөхсәт ителгән төренә рөхсәт бирү турында карар проекты, рөхсәт ителгән төзелешнең иң чик параметрларыннан тайпылуға, капитал төзелеш объектларын реконструкцияләүгә рөхсәт бирү турында, жир кишәрлекләреннән һәм капитал төзелеш объектларыннан файдалануның рөхсәт ителгән бер төренә үзгәртү мәсьәләләре, жирдән файдалану һәм төзелеш алып баруның расланган кагыйдәләре булмаганда мондый файдалануның башка төренә үзгәрешләр кертү;

6) гавами сервитутлар билгеләү мәсьәләләре;

7) жылылык белән тәмин итү схемасы проекты;

8) федераль законнарда билгеләнгән башка мәсьәләләр.

3. Әгәр һәр мәсьәлә буенча һәрьяклап һәм тулы фикер алышуға комачауламаса, берничә мәсьәлә буенча берьюлы гавами тыңлаулар уздыру рөхсәт ителә.

4. Гавами тыңлауларны оештыру һәм үткәрү, әгәр Россия Федерациясе законнары белән башкасы билгеләнмәгән булса, жирле бюджет акчалары исәбеннән финанслана.

4 статья. Гавами тыңлаулар инициаторлары

Гавами тыңлаулар Арча район Советы (алга таба - Совет), Арча муниципаль районы башлыгы (алга таба - башлык), Арча муниципаль районы башкарма комитеты житәкчесе (алга таба – ИК) инициативасы буенча, регламент нигезендә, үз вәкаләтләрен башкаручы башкарма комитет житәкчесе инициативасы буенча үткәрелә.

2 бүлек. Гавами тыңлауларны билгеләү

5 статья. Гавами тыңлауларны билгеләү

1. Халык яисә Совет инициативасы буенча үткәрелә торган гавами тыңлаулар Совет карары белән билгеләнә.

Район башлыгы яки үз вәкаләтләрен контракт нигезендә башкаручы Башкарма комитет житәкчесе инициативасы буенча уздырыла торган гавами тыңлаулар Арча муниципаль районы Башлыгы тарафыннан билгеләнә.

Гавами тыңлаулары Россия Федерациясе законнары белән жирле үзидарә

органнары вәкаләтләренә кертелгән мәсьәләләр буенча үткәрелә.

2. Халыкның гавами тыңлаулар уздыру турындагы инициативасын күрсәтү һәм халыкны инициативаны хуплап имзалар жыю өчен кимендә 10 кеше күләмендә инициатив төркем төзелә.

2.1. Инициатив төркем советка тәкъдим итә:

- гавами тыңлаулар мәсьәләсен күрсәтеп, гражданнарның инициатив төркеме вәкаләтле вәкиле тарафыннан 1 нче кушымта нигезендә имза салынган гавами тыңлауларны билгеләү турында гариза һәм аларны үткәрүнең кирәклеген нигезләү;

- муниципаль хокукый акт проекты (гавами тыңлауларда карау өчен ул кертелгән очракта);

- муниципаль хокукый актны кабул итү кирәклеген нигезләүне үз эченә алган аңлатма, аның максатларын һәм төп нигезләмәләрен күрсәтеп (гавами тыңлауларда карауга кертелгән очракта);

- финанс-икътисадый нигезләү (гамәлгә ашыру өстәмә матди һәм башка чыгымнар таләп итәчәк муниципаль хокукый актның гавами тыңлауларында карауга кертелгән очракта);

- 2 нче кушымта нигезендә гражданнарның инициатив төркеме исемлеге;

- гражданнарның инициатив төркемен төзү турында карар кабул ителгән жыелыш беркетмәсе;

- инициатив төркемнең вәкаләтле вәкиле тарафыннан имзаланган, анда инициатив төркем тарафыннан тапшырылган документларның исемлеге, шулай ук муниципаль хокукый акт проекты докладчигы күрсәтелгән (муниципаль хокукый акт проекты гавами тыңлауларда карау өчен керткән очракта).

Гариза һәм беркетмәгә инициатив төркемнең рәислек итүче (инициатив төркемнең вәкаләтле вәкиле) һәм секретаре имза салырга тиеш.

2.2. Әгәр дә бу статьяның 2.1 пунктчасында күрсәтелгән барлык документлар бер үк вакытта Советка жиберелсә, гариза бирелгән дип санала.

2.3. 2.3. Советка гариза һәм аңа кушып бирелә торган документлар керткән көннән алып 30 көн эчендә, инициатив төркем ачык тыңлаулар үткәрү инициативасын хуплаучы (әлеге Нигезләмәнең 3 нче кушымтасы нигезендә), 18 яше тулган Арча муниципаль районы гражданнары арасыннан халык имзаларының кимендә 1% ы күләмендә Халык имзалары жыелырга һәм тапшырылырга тиеш.

Имзалар гавами тыңлаулар уздыру турындагы инициативаны күрсәтү турындагы гариза биргән көннең иртәгесеннән жыелырга мөмкин. Имза кәгазенә кулдан язылмыйча яисә карандаш белән белешмәләр кертү рөхсәт ителми. Гражданнар турында тиешле белешмәләрдә һәм аларны имза кәгазенә кертү даталарында һәм таныклау язмаларында идарәләр гражданнар һәм имзалар жыючылар тарафыннан тиешенчә килештерелергә тиеш.

2.4. Совет эшче төркем төзи һәм язылу кәгазьләрен биргән көннән алып 10 көн эчендә тапшырыла торган белешмәләргә тикшерү үткәрә.

Имзалар кәгазьләрендәге имзаларны һәм белешмәләрне тикшерү нәтижеләре буенча имза гамәлгә яраксыз дип танылырга мөмкин. Әлеге Нигезләмә нигезендә аның гамәлгә яраксызлыгы билгеләнмәгән булса, имза нәтижәле була.

Имзалар жыю тәртибен бозып һәм (яисә) имзалар кәгазен рәсмиләштерү буенча жыелган имзалар гамәлгә яраксыз имзалар, ягъни имзалар белән түбәндәгеләр таныла:

- 1) имза жыю чорыннан читтә жыелган имзалар;
- 2) 18 яшькә житмәгән Арча муниципаль районында яшәүчеләрнен имзалары;
- 3) гражданның имзалары имзалар кәгазенә кулдан язылган датаны күрсәтмичә;
- 4) имзалар, имзалар таблицасына кулдан язылмаган яки карандаш белән кертелгән мәгълүматлар;
- 5) үзләренә туры килгән гражданиннар турындагы мәгълүматта һәм имзалар исемлегенә кертелгән даталарда төзәтмәләр белән имзалар, бу төзәтмәләр гражданны, имза жыючылар тарафыннан махсус каралмаган булса;
- 6) формасы бу Регламентка 3 нче кушымта таләпләренә туры килгән имза таблицасындагы барлык имзалар.

Тикшерү нәтижәләре имза исемлеген тикшерү протоколында документлаштырылган (4 нче кушымта).

2.5. Советның чираттагы утырышында, имзалар кәгазьләре кергән көннен соң 15 көн эчендә гавами тыңлаулар билгеләү турында яисә гавами тыңлаулар билгеләү турында гаризаны түбәндәге очрақларда кире кагу хакында карар кабул ителә:

- 1) гавами тыңлауларга чыгарыла торган мәсьәләләр, әлеге Нигезләмәнәң 3 статьясында каралган очрақлардан тыш, жирле үзидарә органнары компетенциясенә керми;
- 2) тәкъдим ителгән дәрәс имзалар саны халык алдында тыңлаулар уздыру турында халык инициативасын күрсәтү өчен житәрлек түгел;
- 3) инициативаны күрсәтү тәртибе үтәлмәгән;
- 4) карауга тәкъдим ителә торган муниципаль норматив хокукый акт проекты Россия Федерациясә Конституциясә нигезләмәләренә, федераль конституциячел законнарға, федераль законнарға, башка норматив хокукый актларға туры килми;
- 5) шундый ук мәсьәлә чыгарылган ачык тыңлауларны үткәрү датасыннан алып 30 көннен дә кимрәк вакыт узган.

2.6. Гавами тыңлауларны билгеләү турындагы гаризаны кире кагу, баш тартуны китереп чыгарган хокук бозуларны бетерү шарты белән, гавами тыңлауларны билгеләү өчен инициатив төркем тарафыннан документларны кабат кертүгә киртә булмый.

2.7. Гавами тыңлауларны билгеләү турындагы мәсьәлә Совет регламенты нигезендә карала.

2.8. Гавами тыңлаулар билгеләү турында гариза кире кагылган очрақта, Совет эш көннәрендә исәпләнә торган 5 көн эчендә гражданның инициатив төркеме вәкаләтле вәкиленә язмача мотивлаштырылган хәбәрнамә жибәрә.

3. Гавами тыңлаулар билгеләгән Совет, Башлык тиешле муниципаль актларны кабул итә, аларда сорау, сроклар, вакыт һәм аларны уздыру урыны, оештыру комитеты составы, муниципаль хокукый акт проекты буенча фикер алышуда һәм гражданның гавами тыңлауларға чыгарылуын исәпкә алу тәртибе турында мәгълүмат бар.

Гавами тыңлауларны үткөрү датасы-гавами тыңлаулар билгеләү турында муниципаль хокукый акт кабул ителгән көннән 30 көн эчендә билгеләнә, әгәр федераль законнарда, Уставта һәм әлеге Нигезләмәдә башкача билгеләнмәгән булса.

6 статья. Гавами тыңлаулар турында мәгълүмат

1. Арча муниципаль районында яшәүчеләргә халык алдында тыңлауларның билгеләнүе турында мәгълүмат массакүләм мәгълүмат чараларында, рәсми сайтта һәм (яки) башка мәгълүмати системаларда халык тыңлауларын үткөрү көненә кадәр (әгәр федераль законнарда, Уставта башкасы каралмаган булса), календарь көннәрендә исәпләнә торган 10 көнлек мәгълүмати стендта бастырып чыгару юлы белән гамәлгә ашырыла, муниципаль хокукый актың кушымталы проекты белән гавами тыңлаулар билгеләү турында (аны карауға гавами тыңлауларга кертелгән очракта).

2. Гавами тыңлаулар нәтижеләре, мотивлаштырылган нигезләмәне дә кертеп

кабул ителгән карарлар массакүләм мәгълүмат чараларында, Арча муниципаль районының рәсми сайтында һәм (яки) бүтән мәгълүмати системаларда һәм мәгълүмат стендларында басылып чыга (халыкка житкерелә).

3. Гавами тыңлауларда катнашучылар ачык тыңлаулар үткөрүне, фикер алышына торган мәсьәләләргә кагылышлы үз тәкъдимнәрен һәм искәртмәләрен гавами тыңлаулар үткөрү көненә кадәр ачык тыңлаулар беркетмәсенә кертү өчен билгеләнгән органга тапшырырга хокукы:

1) гавами тыңлауларда катнашучыларның жыелышларын яисә жыелышларын уздыру барышында язма яисә телдән;

2) гавами тыңлауларны оештыручы адресына язмага яисә электрон документ формасында;

Эшләү чорында килүчеләр өчен консультацияләр оештырыла, турында басма мәгълүмат материаллары таратыла. Күргәзмә экспозицияләре: үз тәкъдимнәрен, фикер алыша торган карата искәртмәләрен, язма рәвештә килүгә исәпкә алу һәм тәкъдимнәр, искәртмәләр язу өчен тиешле китапка (журналга) кертәргә хокукы.

4. Проект экспозициясен үткөрү майданчыгы, ачык тыңлауларда яки жәмәгать фикер алышуларында каралырга тиеш, шулай ук проект экспозициясенә килүчеләргә консультация бирү вакыты, килештерү буенча гавами тыңлаулар яисә жәмәгать фикер алышулары үткөрү турында хәбәр итүгә кертелә.

Проект экспозициясендә түбәндәгеләр күрсәтелә:

- проект;

- проектка аңлатма язуы;

- Россия Федерациясе законнары һәм башка норматив хокукый актлары, Татарстан Республикасы законнары һәм башка норматив хокукый актлары нигезендә алынган документацияне килештерү күчәрмәләре;

- массакүләм мәгълүмат чараларының ял күрсәткечләрен күрсәтеп, гавами тыңлаулар яисә проект буенча ижтимагый фикер алышулар уздыру турында мәгълүмати хәбәр бастыруның күчәрмәсе;

- проектны эзерлэүне (эшлэүне) оештыручы тарафыннан шундый материаллар бирелгән очракта, фикер алыша торган проект буенча гражданның мәгълүмат бирү максатларында башка мәгълүмати һәм демонстрация материаллары.

3 бүлек. Гавами тыңлауларны эзерләү һәм уздыру

7 статья. Гавами тыңлауларны эзерләү һәм уздыру

1. Гавами тыңлаулар Арча муниципаль районында яшәүчеләр өчен унайлы вакытта үткәрелә.

2. Гавами тыңлаулар билгеләү турында карар кабул иткән жирле үзидарә органы Арча муниципаль районының вәкилләккә органы депутатлары, Арча муниципаль районы башкарма комитеты хезмәткәрләре, ижтимагый оешмалар вәкилләре, гражданның инициатив төркеме (әгәр халык тыңлауларын үткәрү инициаторы булып гражданның инициатив төркеме чыгыш ясага) арасынан кемдә 5 кеше оештыру комитетын тәзи. Оештыру комитеты төзелгәннән соң 3 көннән дә соңга калмыйча уздырыла торган беренче утырышта рәис, рәис урынбасары һәм сәркатип үз составынан сайлый. Оештыру комитеты утырышта әгъзаларының яртысынан күбрәкә булганда карарлар кабул итәргә хокуклы.

Оештыру комитеты тыңлауларда катнашырга теләүче тыңлаулар уздырыла торган бинага тоткарлыксыз керүне тәмин итәргә тиеш.

Гавами тыңлаулар узган көнне оештыру комитеты гавами тыңлауларда катнашучыларны теркәүне оештыра.

3. Гавами тыңлауларда оештыру комитеты рәисе рәислек итә. Рәислек итүче ачык тыңлауларны ача, гавами тыңлауларның мәсьәләләрен (мәсьәләләрен), тыңлауларны үткәрү тәртибе буенча тәкъдимнәрне игълан итә, үзен, секретарен һәм экспертларын тәкъдим итә, тыңлауларны үткәрү инициаторларын күрсәтә. Оештыру комитеты секретаре ачык тыңлаулар беркетмәсен алып бара.

4. Рәислек итүче фикер алышу үткәрелә торган мәсьәләне игълан итә һәм гавами тыңлауларны уздыру инициаторлары тарафыннан вәкаләтле затка, экспертларга, шулай ук гавами тыңлауларда катнашучыларга сүз бирә. Чыгышларның чираты оештыру комитетлары тарафыннан тарафыннан тәкәлгән гаризалар бирүнең чираты белән билгеләнгән.

5. Тыңлауларда катнашучылар, шул исәптән экспертлар, үз тәкъдимнәрен төшерергә һәм (яки) гавами тыңлауларда катнашучылар күрсәткән тәкъдимнәргә кушылырга хокуклы.

Фикер алышу нәтижәләре буенча, гавами тыңлауларда катнашучылар тарафыннан төшерелгән тәкъдимнәр һәм рекомендацияләрдән тыш, жирле әһәмияттәге мәсьәләләрен (мәсьәләләрен) хәл итү буенча бердәм тәкъдимнәр һәм рекомендацияләр исемлегә төзелә.

6. Йомгаклау документын төзегәннән соң рәислек итүче тәкъдимнәр һәм рекомендацияләр белән жирле әһәмияттәге мәсьәләне (мәсьәләләрен) хәл итүнен

йомгаклау вариантын тавышка куя. Гавами тыңлауларда карарлар кабул ителә тыңлауларда теркәлгән катнашучылар саныннан гади күпчелек бирү юлы белән кабул ителә. Тыңлауларда катнашкан һәр кеше бер тавышка ия, ул жирле әһәмияттәге мәсьәләне тәкъдим иткән өчен бирә, яңа каршы яки тавыш бирүдән тыелып кала. Тавыш бирү нәтижәләре беркетмәгә кертелә. Беркетмәгә рәислек итүче һәм гавами тыңлаулар сәркәтибе Кол куя.

7. Гавами тыңлаулар беркетмәсе нигезендә, эш көннәрендә исәпләнә торган 3 көнлек срокта, гавами тыңлаулар уздырылган көннән соң, гавами тыңлаулар нәтижәләре турында бәяләмә төзелә (6 нчы кушымта), анда күрсәтелә:

- 1) Гавами тыңлауларга чыгарыла торган мәсьәлә (сораулар);
- 2) Гавами тыңлаулар үткәрү инициаторы;
- 3) Гавами тыңлауларны билгеләп кую турында хокукый актның датасы, номеры һәм атамасы, шулай ук аны бастырып чыгару (халыкка житкерү) датасы;
- 4) Гавами тыңлауларны үткәрү датасы, вакыты һәм урыны;
- 5) Гавами тыңлаулар үткәргән оештыру комитеты;
- 6) Гавами тыңлауларда катнашучылар, шул исәптән чыгыш ясау хокукына ия булучылар турында мәгълүмат;

7) Гавами тыңлауларда катнашучылар тарафыннан төшерелгән тәкъдимнәр һәм рекомендацияләрдән тыш, жирле әһәмияттәге мәсьәләне (мәсьәләләрне) хәл итү буенча тәкъдимнәр һәм рекомендацияләрнең бердәм исемлеге;

8) жирле әһәмияттәге мәсьәләне хәл итүнең йомгаклау варианты;

9) Гавами тыңлауларда катнашучыларның тавыш бирү нәтижәләре.

8. Гавами тыңлаулар нәтижәләре турында бәяләмә оештыру комитеты рәисе һәм Секретаре тарафыннан имзалана һәм гавами тыңлаулар уздырылган көннән алып, эш көннәрендә исәпләп чыгарылырга (халыкка житкерелергә) 3 көнлек срокта бастырылырга (халыкка житкерелергә) тиеш.

9. Гавами тыңлаулар нәтижәләре турында бәяләмә гавами тыңлауларга чыгарылган мәсьәләләр буенча карар кабул итү өчен җаваплы жирле үзидарә органы тарафыннан мәжбүри каралырга тиеш. Карау нәтижәләре мәжбүри тәртиптә гавами тыңлаулар инициаторларына, жирле үзидарәнең вәкаләтле органы тарафыннан ачык тыңлаулар нәтижәләре турында бәяләмәне караган көннән алып, 3 көнлек срокта бастырып чыгару (халыкка житкерү) юлы белән муниципаль берәмлек халкына кадәр житкерелә.

10. Гавами тыңлаулар нәтижәләре турында бәяләмә, Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән очраклардан тыш, тәкъдим итү характерына ия.

**4 бүлек. МУНИЦИПАЛЬ БЕРӘМЛЕК УСТАВЫ ПРОЕКТЫ, ЖИРЛЕ
БЮДЖЕТ ПРОЕКТЫНА, АНЫҢ ҮТӘЛЭШЕ ТУРЫНДАГЫ ХИСАПКА
ҮЗГӘРЕШЛӘР КЕРТҮ ТУРЫНДА СОВЕТ КАРАРЫ ПРОЕКТЫ,
МУНИЦИПАЛЬ БЕРӘМЛЕКНЕ ҮЗГӘРТЕП КОРУ ТУРЫНДАГЫ
МӘСЬӘЛӘ, МУНИЦИПАЛЬ БЕРӘМЛЕКЛӘРНЕҢ ГЕНЕРАЛЬ
ПЛАННАРЫ ПРОЕКТЛАРЫ БУЕНЧА ГАВАМИ ТЫҢЛАУЛАР
ОЕШТЫРУ ҺӘМ УЗДЫРУ ҮЗЕНЧӘЛЕКЛӘРЕ**

**8 статья. "Арча муниципаль районы" муниципаль берәмлеге Уставы
проектын һәм Уставка үзгәрешләр кертү турында Совет карары проектын
гавами тыңлауларда карау үзенчәлекләре**

1. Устав проекты һәм уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында Совет карары проекты, "Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында" 2003 елның 6 октябрдәгә 131-ФЗ номерлы Федераль законда һәм Уставта каралган үзенчәлекләргә исәпкә алып, гавами тыңлауларда карала.

2. Устав проекты һәм уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында Совет карары проекты Совет тарафыннан аны кабул итү турындагы мәсьәләне караганчы 30 көннән дә соңга калмыйча рәсми бастырып чыгарылырга (халыкка житкерелергә) тиеш. Бер үк вакытта күрсәтелгән проект буенча тәкъдимнәрне исәпкә алу тәртибе, гражданнарның аны тикшерүдә катнашу тәртибе, шулай ук проект буенча гавами тыңлаулар билгеләү турында Совет карары басыла.

Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында Совет карары проекты буенча тәкъдимнәрне исәпкә алу тәртибен, шулай ук уставка Россия Федерациясе Конституциясе, федераль законнар, [kodeks:/link/d](#) нигезләмәләрен төгәл күрсәтү формасына үзгәрешләр кертелгән очракта, гражданнарның аның фикер алышуында катнашу тәртибен рәсми бастырып чыгару (халыкка житкерү) таләп ителми.

Уставны әлеге норматив хокукый актларга туры китерү максатларында Татарстан Республикасы законнары проектлары проектларының гамәлдәге редакциясе.

3. Устав проекты яки Советның Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турындагы карары проекты буенча ачык тыңлаулар уставта билгеләнгән срокларда, әмма күрсәтелгән проектлар бастырылганнан соң 10 көннән дә соңга калмыйча үткәрелә.

4. Устав проекты яисә муниципаль берәмлек Уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында муниципаль хокукый акт проекты буенча гавами тыңлаулар уздыру буенча вәкаләтле орган-оештыру комитеты.

**9 статья. Жирле бюджет проектын һәм аның үтәләше турындагы хисапны
гавами тыңлауларда карау үзенчәлекләре**

1. Жирле бюджет проекты һәм аның үтәләше турындагы еллык хисап Россия Федерациясе Бюджет кодексында, башка федераль законнарда, Уставта, "Арча муниципаль районында бюджет төзелеше һәм бюджет процессы турында"гы нигезләмәдә каралган үзенчәлекләргә исәпкә алып гавами тыңлауларда карала.

2. Жирле бюджет проекты һәм жирле бюджетның үтәләше турындагы хисап буенча гавами тыңлаулар уздыруны гамәлгә ашыручы орган булып оештыру комитеты тора.

Жирле бюджет проекты буенча гавами тыңлаулар билгеләү турында карар кабул итүче орган булып муниципаль берәмлекнең вәкилләкле органы тора.

3. Жирле бюджет проекты, жирле бюджет үтөлөшө турындагы хисап буенча гавами тыңлаулар билгеләү турындагы карарлар алар кабул ителгәннән соң 10 көн эчендә басылып чыгарга тиеш.

4. Жирле бюджет проекты буенча гавами тыңлаулар, жирле бюджетның үтөлөшө турындагы хисап жирле бюджет проекты басылып чыкканнан соң 15 календарь көннән дә алданрак үткөрөлми (жирле бюджетның үтөлөшө турындагы хисап).

10 статья. Муниципаль берәмлекнең социаль-икътисадый үсеш стратегиясе проектын гавами тыңлауларда карау үзенчәлекләре

Муниципаль берәмлекнең социаль-икътисадый үсеш стратегиясе проектларына кагылышлы мәсьәләләр "Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында" 2003 елның 6 октябрэндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законда, "Россия Федерациясендә стратегик планлаштыру турында" 2014 елның 28 июнендәге 172-ФЗ номерлы Федераль законда каралган үзенчәлекләренә исәпкә алып ачык тыңлауларга чыгарыла.

11 статья. Муниципаль берәмлекне үзгәртеп кору турындагы мәсьәләне гавами тыңлауларда карау үзенчәлекләре

1. Муниципаль берәмлекне үзгәртеп кору турындагы мәсьәлә буенча гавами тыңлаулар, күрсәтелгән Федераль законның 13 статьясындагы 5 өлешеннән тыш, "Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында" 2003 елның 6 октябрэндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 13 статьясында каралган очрақларда үткөрелә.

3. Муниципаль берәмлекне үзгәртеп кору турындагы мәсьәлә буенча гавами тыңлаулар уздыру буенча вәкаләтле орган-оештыру комитеты.

12 статья. Муниципаль берәмлекләренә территорияль планлаштыру документлары проектлары буенча жәмәгать фикер алышуларын, гавами тыңлауларны карау үзенчәлекләре

Генераль планнар, жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләре проектлары, территорияне планлаштыру проектлары, территорияләренә межалау проектлары, территорияләренә төзекләндерү кагыйдәләре проектлары, күрсәтелгән расланган документларның берсенә үзгәрешләр кертүне күздә тоткан проектлар, жир кишәрлеген яки капитал төзелеш объектын шартлы рәвештә рөхсәт ителгән файдалануга рөхсәт бирү турындагы карарлар проектларына, рөхсәт ителгән төзелешнең иң чик параметрларыннан тайпылуға рөхсәт бирү турындагы карарлар проектларына кагылышлы мәсьәләләр, капитал төзелеш объектларын үзгәртеп кору, рөхсәт ителгән жир кишәрлекләрен һәм капитал төзелеш объектларын рөхсәт ителгән файдалануның бер төрен үзгәртү мәсьәләләре буенча, жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләренә расланмаган очрақта,

шулай ук, Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексы белән билгеләнгән нигезләмәләргә исәпкә алып, жәмәгать фикер алышуларына чыгарылырга мөмкин.

Жирлекләргә генераль планнары, шәһәр округларының генераль планнары проектлары буенча жәмәгатьчелек фикер алышуларын, ачык тыңлауларын оештыру һәм үткәрү үзенчәлекләре Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексының 28 статьясында китерелгән .

Жирлекләргә генераль планнары, шәһәр округларының генераль планнары проектлары һәм жирлекләргә генераль планнарына, шәһәр округларының генераль планнарына үзгәреشلәр кертүгә күздә тоткан проектлар (алга таба - ижтимагый фикер алышулар яки гавами тыңлаулар) буенча жәмәгать тыңлаулары яисә гавами тыңлаулар, Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексының 28 статьясындагы 3_1 өлешендә билгеләнгән очрактан тыш, муниципаль берәмлекнең һәр торак пункттың үткәрелә.

Жәмәгать фикер алышуларында яки гавами тыңлауларда катнашучыларны жәмәгать фикер алышуларында яки гавами тыңлауларда катнашу өчен тигез мөмкинлекләр белән тәмин итү максатларында жәмәгатьчелек фикер алышуларын яисә гавами тыңлауларын үткәргәндә торак пункт территориясә бер өлешкә бүленергә мөмкин.

Ижтимагый фикер алышулар яисә гавами тыңлаулар нәтижеләре турында бәяләмә басылып чыккан көнгә кадәр муниципаль берәмлек уставы һәм (яисә) муниципаль берәмлек вәкиллеке органының норматив хокукый акты белән билгеләнә һәм кимендә бер ай һәм өч айдан артыграк була алмый.

Муниципаль берәмлек башлыгы, ижтимагый фикер алышулар яки гавами тыңлаулар нәтижеләре турында бәяләмәгә исәпкә алып, карар кабул итә:

1) генераль план проекты белән килешү турында һәм аны муниципаль берәмлекнең вәкиллеке органына жиберү турында;

2) генераль план проекттын кире кагу һәм аны эшләп бетерергә жиберү турында.

13 статья. Ачык сервитутлар билгеләү буенча ачык тыңлаулар үткәрү үзенчәлекләре

1. Гавами сервитутлар билгеләү буенча гавами тыңлауларда катнашу хокукына Арча муниципаль районында даими яисә башлыча яшәүче һәр гражданы, аның территориясендә 18 яшькә җиткән гавами сервитут урнаштыру күздә тотыла.

Гражданның гавами тыңлауларда катнашуы ирекле нигездә гамәлгә ашырыла.

Гавами тыңлауларда Арча муниципаль районы территориясендә урнашкан ижтимагый берләшмәләр, коммерциягә карамаган һәм коммерциягә карамаган оешмалар катнаша ала.

2. Гавами тыңлаулар 13 статьяның 1 пунктында күрсәтелгән вәкаләтле орган яисә физик һәм юридик затлар инициативасы буенча үткәрелә .

Ачык тыңлауларны үткөрү буенча вәкаләтле орган булып оештыру комитеты тора.

3. вәкаләтле орган гавами тыңлаулар уздыру турында карар кабул ителгән көннән алып 7 эш көне эчендә аларны Арча муниципаль районының муниципаль актларын бастырып чыгару өчен билгеләнгән рәсми массакуләм мәгълүмат чараларында уздыру турында игълан итә.

Ижтимагый тыңлаулар ачылыр алдыннан, аларда катнашучыларны мәжбүри теркәү уздырыла, аларга түбәндәгеләр керә:

юридик зат - юридик затны дәүләт теркәве белешмәләренәң тулы исеме;

шәхси эшқуар - гражданның шәхси эшқуар буларак дәүләт теркәве күрсәткеләренәң фамилияләре, исеме, атасының исеме һәм белешмәләре;

физик зат - фамилия, исем, атасының исеме, туган елы, яшәү урыны адресы.

4. Гавами тыңлаулар нәтижәсе беркетмә белән рәсмиләштерелә, анда аларны уздыру датасы һәм урыны, катнашучылар саны, рәиснең фамилиясе, исеме, атасының исеме, гавами тыңлаулар секретаре, чыгышларның эчтәлеге, тавыш бирү нәтижәләре һәм кабул ителгән карарлар күрсәтелә.

Беркетмә ике нөсхәдә төзелә һәм ачык тыңлаулар рәисе һәм секретаре тарафыннан имзалана. Беркетмәгә гавами тыңлауларда катнашучылар исемлеге өстәлә.

5. Гавами тыңлаулар нәтижәләре гавами сервитутны алда билгеләү турында вәкаләтле орган тарафыннан карала һәм аларга гавами сервитут билгеләү өчен кирәкле документларга кушып бирелә.

Ачык сервитутлар билгеләү буенча гавами тыңлаулар беркетмәләрен саклау вакыты - өч ел. Вәкаләтле орган житәкчесе гавами тыңлаулар беркетмәләрен саклау өчен жаваплы.

14 статья. Жылылык белән тәэмин итү схемасы проекты гавами тыңлауларда карау үзенчәлекләре

1. Жылылык белән тәэмин итү схемасы проекты буенча ачык тыңлаулар Россия Федерациясе Хөкүмәтенәң "Жылылык белән тәэмин итү схемаларына карата таләпләр, аларны эшләү һәм раслау тәртибе турында" 2012 елның 22 февралендәге 154 номерлы карарында каралган үзенчәлекләрне исәпкә алып үткәрелә.

Арча муниципаль районында гавами
тыңлаулар әзерләү һәм үткәрү турында
Нигезләмәгә 1 нче кушымта

ГАВАМИ ТЫҢЛАУЛАР БИЛГЕЛӘУ ТУРЫНДА ГАРИЗА

_____ кешедән торган, инициатив төркем, исемлек төркөлә, _____
_____ сорауы буенча муниципаль берәмлек халкы
инициативасы буенча гавами тыңлаулар билгеләргә тәкъдим итә.
Гавами тыңлаулар үткәрү кирәклеген нигезләү:

Кушымта (фактта тапшырыла торган документлар күрсәтелә):

- 1) муниципаль хокукый акт проекты (кертелгән очракта);
- 2) аңлатма язуы;
- 3) финанс-иқътисади нигезләү (муниципаль хокукый акт кертелгән очракта,
аны гамәлгә ашыру өстәмә матди һәм башка чыгымнар таләп итә);
- 4) гражданның инициатив төркеме исемлеге;
- 5) инициативалы төркем төзү турында Карар кабул ителгән жыелыш
беркетмәсе;
- 6) хат.

Гражданның инициатив төркеме
вәкиле _____

(имза) (Ф.И.а.и.)

Гражданның инициатив төркеме секретаре

_____ (имза) (Ф.И.а.и.)

Арча муниципаль районьнда гавами
тыңлаулар эзерләү һәм үткәру турында
Нигезләмәгә 2 нче кушымта

Инициатив төркем исемлеге

N	Фамилиясе, исеме, атасының исеме һәм туган елы (18 яшендә - туу саны һәм ае)	Яшәу урыны адресы	Паспорт мәгълүматлар ы, шәхесне раслаучы документның номеры, кем тарафыннан һәм кайчан бирелгән)	Шәхси имза

Гражданнарның инициатив төркеме

вәкиле

(имза)

(Ф.И.а.и.)

Арча район Советы

Гавами тыңлауларның имзалар кәгазе

Соравы буенча:

" _____

" _____

Без, түбәндә кул куючылар,

_____ соравы буенча муниципаль берәмлек халкы инициативасы буенча гавами тыңлаулар үткәруне хуплыйбыз.

N	Фамилиясе, исеме, атасының исеме	Туган елы (18 яшьтә өстәмә рәвештә туган ай һәм ай)	Яшәу урыны адресы	Паспорт мәгълүматлары, шәхесне раслаучы документның номеры, кем тарафыннан һәм кайчан бирелгән)	Шәхси имза

Имзалар кәгазен таныклым:

(фамилиясе, исеме, атасының исеме, сериясе, номеры һәм паспорт яки документ
биру датасы,
имза жыйган затның яшәу урыны, аның имзасы һәм аны кертү датасы
күрсәтелгән).

Гражданнарның инициатив төркеме

вәкиле

(имза)

(Ф.И.а.и.)

Гавами тыңлауларның имзалар кәгазен тикшерү беркетмәсе

" _____
_____ соравы буенча

"
Муниципаль берәмлек советына тәкъдим ителгәннәр саны
_____ халык тыңлауларын үткәрү инициативасын хуплаучы
гражданнар имзалары
_____.

Сайлаучылар имзалары тикшерелде _____, алар арасыннан жиңүчеләр
билгеләнде:
гамәлдә түгел _____ түбәндәге сәбәпләр буенча:

_____.

гамәлдә түгел имзалар саны - _____.

Советка фактта тәкъдим ителгәннәрдән, гамәлдәгеләрнең гомуми саны
имзаны тәшкил итә _____.

Эшче төркем житәкчесе _____
(имза) (Ф.И.А.и.)

Эшче төркем әгзасы _____
(имза) (Ф.И.А.и.)

(имза) (Ф.И.А.и.)

(датасы, вакыты)

Гражданнарның инициатив төркеме
вәкиле _____
(имза) (Ф.И.а.и.)

Гражданнарның инициатив төркеме
секретаре _____
(имза) (Ф.И.а.и.)

Арча муниципаль районьнда гавами
тыңлаулар әзерләү һәм үткәрү турында
Нигезләмәгә 5 нче кушымта

Гавами тыңлаулар беркетмәсе

"__" _____ 20__ ел N _____

_____ шәһ.

Гавами тыңлаулар инициативасы буенча:

_____ ел, N _____
_____ (муниципаль хокукый акт)

_____ (муниципаль хокукый акт исеме)
бастырылган): _____ үткәрелде
_____ адресы
буенча:

_____ (үткәрү вакыты)

Оештыру
комитеты: _____

Катнаштылар : _____

Рәис : _____

Секретарь: _____

Экспертлар: _____

Гавами тыңлауларда катнашучылар (теркәлгәннәр саны):

Гавами тыңлауларда чыгыш ясаган катнашучылар :

(Ф.И.А.и.)

Тыңланды:

1. _____

(Ф.И.А.и.)

2. _____

(Ф.И.А.и.)

3. _____

(Ф.И.А.и.) Телдән һәм язма формада кертелгән
тәкъдимнәр һәм тәкъдимнәр саны, шул исәптән:

N	Рекомендациялар һәм тәкъдимнәр	Мөрәжәгать итүче

Гражданнарның инициатив төркеме

вәкиле _____
(имза) (Ф.И.а.и.)

Гражданнарның инициатив төркеме

секретаре _____
(имза) (Ф.И.а.и.)

ГАВАМИ ТЫҢЛАУЛАР НӘТИЖӘЛӘРЕ

"__" _____ 20_ел _____ шәһ.

Гавами тыңлаулар инициативасы буенча:

билгеләнгән _____ ел, N
(муниципаль хокукый акт)

(муниципаль хокукый акт исеме)
бастырылган): _____ үткөрелде
_____ адресы
буенча:

_____.
(үткөрү вакыты)

Гавами тыңлауларга чыгарыла торган сорау (сораулар)

Гавами тыңлаулар үткөрү инициаторы _____
Гавами тыңлауларын үткөрү датасы, вакыты һәм урыны _____
Гавами тыңлаулар үткәргән оештыру комитеты _____

Гавами тыңлауларда катнашучылар, шул исәптән алучылар турында мәгълүмат
чыгыш ясау хокукы _____

Гавами тыңлауларга чыгарылган жирле әһәмияттәге мәсьәләләрне
(мәсьәләләрне) хәл итү буенча тәкъдимнәр һәм рекомендацияләрнең бердәм
исемлеге:

Экспертларның һәм катнашучыларның тәкъдимнәре	Фикер алышуга чыгарылган мәсьәләләр (рекомендациялә р)	Кертелде (хупланды)	Искәрмә
--	--	------------------------	---------

№	мәсьәләнең формулировка сы яки проектның исеме	№	Тәкдим тексты	Катнаш учы экспертның ФИАИ	
1		1.1			
		1.2			
2		2.1			
3		2.2			
		3.1			
		3.2			

Жирле әһәмияттәге мәсьәләне хәл итүнең йомгаклау варианты:

Гавами тыңлауларда катнашучыларның тавыш бирү нәтижәләре:

әйе _____ (кеше)

каршы _____ (кеше)

тоткарландылар _____ (кеше)

Оештыру комитеты рәисе _____

Оргкомитет секретаре _____